

İÇİNDEKİLER

Giriş	7
Önsöz	9
I. BÖLÜM	
Çocukluğu ve Ailesi	11
İbrahim Halil ve Fatih'teki Ev	11
Azize Hanım (Gül)	12
Fatma Müveddet Hanım	13
Halide Hanım ve Kızları	14
Dikmen Soyadı	17
Halil Dikmen ve Eşi Semahat Hanım	18
II. BÖLÜM	
Okul Yılları ve Ressamlığı	21
Fuat Dayı ve Sanayi-i Nefise Mektebi-Kasımpaşa İlkokulu-Kayseri Lisesi	21
Paris Yıllarının Dikmen'in Sanatına Etkisi	25
Resim ve Heykel Müzesi Müdürlüğü	28
D Grubu	37
Yurt Gezileri	40
Halil Dikmen ve Yurt Gezileri	42
Erzurumlu İbrahim Hakkı Tablosunun Öyküsü ve İsmail Fehim İbrahimhakkıoğlu	44
Ressamlığı	45
Güzel Sanatlar Genel Müdürlüğü ve Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası Salonu	48
Eserler ve Sergiler	52
Yazıları	55
Gazeteler	56
İzmir Fuarı	56
Resim Akademisi Profesörleri Sergisi	57
Halka Açık Bir Sergi	57
Atatürk ve Bir Resim	57
Jüri Üyeliği	58
Sergi Komiserliği	58
Halil Dikmen ve Talebelerinden Ressam Devrim Erbil	59
Resim Hocaları İbrahim Çallı ve Hikmet Onat	62
İbrahim Çallı	62
Hikmet Onat	64
III. BÖLÜM	
Neyzenliği	71
İhsan Bey ve "Nısfıye"	71
Paris ve "Ney"	72
Neyzen Emin Efendi ve Talebesi Halil Dikmen	72

Ney Hocaları	74
Neyzen Aziz Dede	74
Neyzen Emin Efendi	77
Dostlarının Hatıralarında Halil Dikmen ve “Ney”	80
Ahmet Hamdi Tanpınar ve “Huzur”	81
Radyolar	83
Bir Radyo Programı	83
Ankara Radyosu’nda Jüri Üyeliği ve Konser	83
Halil Dikmen’in Kaleminden	85
IV. BÖLÜM	
Talebeleri	87
Kendi Kaleminden Niyazi Sayın	87
Radyo Röportajı	92
Niyazi Sayın ve Halil Dikmen	93
Modigliani	96
Aziz Dede’nin Tablosunun Öyküsü	96
Ahmet Yakupoğlu	97
Ahmet Yakupoğlu’nun Kaleminden Halil Dikmen	99
Prof. Dr. Mehmet Eröz’ün Kaleminden	103
Mektuplar	104
V. BÖLÜM	
Vefatı	107
Sonsöz	108
Kaynakça	110

Giriş

1985 yılında, bitirme ödevimi Niyazi Sayın Hocam'dan aldığımda konu olarak "Halil Dikmen" verilmişti. Niyazi Hocam, beni Halil Dikmen'le alakalı kaynaklara yönlendirmiş, fakat mutlaka Halide Dikmen Hanım'la görüşmem gerektiğini de söylemiş, bu görüşmenin son derece faydalı olacağı yönünde tavsiyede bulunmuştu. Bunun üzerine 1985 yılı baharında Halide Hanım'ın Bebek'teki evinde, kızı Mefkûre Öktem Hanım'ın da hazır bulunduğu görüşme sayesinde Halil Dikmen hakkında pek çok bilgiye ulaşmıştım. Halide Hanım'ın bir İstanbul hanımefendisinin ağırlığını taşıyan duruşunun yanı sıra sevecen, zarif ve mütevazı hâli yıllar geçse de hatıralarımda aynı etki ve tazelikliğini koruyor.

2018 yılında, aradan geçen otuz küsur yıldan sonra, Niyazi Sayın Hocam'ın da verdiği manevi destekle, Halil Dikmen hakkında bir kitap hazırlamaya karar verdim. Akabinde bitirme ödevime ilaveten, kitaba yeni bilgi ve belge temin edebilmek arzusuyla Halide Hanım ve Mefkûre Hanım ile tekrar görüşmek istedim. Zira kendileriyle 1985 yılında, evlerinde gerçekleştirdiğimiz doyulmaz röportajdan sonra, maalesef bir araya gelememiştik. Araştırmalarım sonucunda, Halide Hanım'ın rahmet-i Rahman'a kavuştuğunu öğrenince hüznüm katbekat arttı. Bunun üzerine, Mefkûre Öktem Hanım'a ulaşabilme gayretlerim başladı.

İki yıl süren çabadan sonra, 2020 yılında Prof. Dr. Nazım Hikmet Polat Bey'in *Türk Çiçek Kültürü Üzerine Cevat Rüştü'den Bir Güldeste* adlı kitabının girişinde önemli bir detaya rastladım. Nazım Hoca'yı bulup durumu arz ettiğimde, "Ben de böyle bir ipucu ile aileye ulaşmıştım," diyerek gerekli bilgileri verdi.

Telefonda Mefkûre Öktem Hanım'ın sesini duyduğumda hissettiğim heyecan ve sevincin derecesini anlatmaya kelimeler kifayetsiz kalır. Kendisine maruzatımı arz edip tekrar görüşebilmek için randevu talebinde bulundum. Hiç tereddütsüz kabul etti. 2020 Eylül ayında İstanbul'daki evinde buluştuğumuzda, ikimiz de bambaşka bir telaş, bir heyecan içindeydik. Özellikle otuz beş yıl aradan sonra Mefkûre Hanım'ı tekrar görebilmek, benim için sadetlerin en büyüğüydü. Kendisiyle Eylül ayından evvel yaptığımız telefon görüşmelerinde; kitabımıza katkısı olacağı düşüncesiyle, broşür ve fotoğraf-

lar bulduğundan bahsetmişti. Daha kapıdan girer girmez, Mefkûre Hanım ve kızı Candan Hanım buldukları fotoğraf ve belgeleri takdim ettiler. Fotoğrafları elime aldım, Halil Dikmen'in anısına hazırlamaya çalıştığım kitap için âdeti bir hazine tutuyordum ve gözlerimin dolmasına mâni olamadım. Seneler sonra gerçekleşen bu görüşme sayesinde, Halil Dikmen'e ait fotoğraflar ve mazinin derinliklerine gömülmüş hatıralar yeniden gün yüzüne çıkmış, nazizane çalışmamın dönüm noktası olmuştu.

Kitabın bu safhaya gelmesinde; başta hocam Niyazi Sayın olmak üzere, Merhume Halide Öktem, Mefkûre Öktem ve Candan Öktem Hanım, Prof. Dr. Nazım Hikmet Polat, Elif Ömürlü Uyar, TRT Sanat Müziği Daire Başkanı Mehmet Yurdakul, ressam Adnan Çoker ve eşi Asuman Çoker, ressam İsmail Fehim İbrahimhakkıoğlu, Erzurum İbrahim Hakkı Hz. Derneği Başkanı Nuri Toparlak, ressam Devrim Erbil ve Güneş Saldanlı, mimar Ertuğrul Özakdemir, Kayseri Lisesi müdürlerinden İsmet Erbaş, fotoğraf çekimlerinde yardımını esirgemeyen mesai arkadaşım Faruk Şahin, meslektaşım ve mesai arkadaşım Cevdet Yıldız, muhterem arkadaşım neyzen Yavuz Akalın, Kütahya Dumlupınar Üniversitesi Sağlık Kültür ve Spor Daire Başkanı Öğr. Gr. Yusuf Ziya Beydüz ve öğretim görevlisi Adem Dönmez, her sorumda hiç bıkmadan yardımcı olan Erhan Tosun ve talebem Dr. Duygu Tanıdı, GSGM'de görevli Müzeler Galeriler ve Koleksiyon Şb. M. V. Nuray Karabulut, İRHM Koleksiyon yöneticisi Canan Atlı, ARHM Ressam Güler Dişbudak; tezlerinden istifade ettiğim Prof. Dr. Ali Tan, Dr. Ayşe Hazar Köksal, Dr. Feyza Akder, M. Cüneyt Aydın ve Engin Gökkaya; desteklerinden dolayı eşim Ahmet Alagöz, çocuklarım Barbaros Emre ve Baran Eren Alagöz'e, ayrıca manevi destekleri için tüm dostlarıma sonsuz teşekkür ve hürmetlerimi sunuyorum.

Bu kitabı, öğrencisi olmakla gurur duyduğum, hayatımın her anında örnek aldığım kıymetli hocam Kutbü'n Nâyî Niyazi Sayın'a ithaf ediyorum.

Tuba Güvem Alagöz

Önsöz

Bitirme ödevimde yer alan bilgilere ilaveten, Halil Dikmen hakkında kaynak bulabilmek ümidiyle birçok yayın araştırdım. Elimdeki en önemli ve neredeyse tek kapsamlı kaynak, vefatının ardından düzenlenen sergiye katılan dostlarının konuşma metinlerinden ibaretti. Dönemin hemen hemen tüm gazetelerini taramama rağmen sınırlı sayıda bilgiye ulaşabildim.

Sanki sır gibi, yalnızca çok yakın dostlarının girebildiği bir hayat yaşamıştı Halil Dikmen... Niyazi Hoca'nın deyimiyle, "Hoca'nın meşrebi bu idi," ya da Sacit Okyay'ın tespitiyle "O modern bir evliyaydı..."

Mütevazılığı, kibarlığı, saygısı, hoşgörüsüyle ve daha sayamayacağımız pek çok üstün vasfıyla; her bir dostunun, öğrencisinin ruhuna ayrı ayrı dokunmuş; onlarda silinmeyecek kıymette izler bırakmış "çelebi bir zat", kimseleri incitmeyen, incindiğini de belli etmeyen Halil Dikmen...

Gencecik yaşına rağmen tuvalinden çıkardığı yapıtlarla, arkadaşlarının "Flurya"sı; Güzel Sanatlar Akademisi'nin "Galeri" hocası... Resim ve Heykel Müzesi'nin ilk müdürü... Güzel Sanatlar Umum Müdürü...

"Şah ney"iyle, "ney"inden çıkardığı sadasıyla, musiki bilgisiyle herkesi kendine hayran bırakan; yetiştirdiği talebelerle örnek bir hoca, Emin Efendi'nin talebesi Halil Dikmen...

Aldığı görevi titizlikle yaparken hayatını dahi hiçe saymış, tabiri caizse "vazife şehidi" olmuş, İstanbul beyefendisi Halil Dikmen...

Kendisini tanıma şerefine nail olmuş; yakınlarının, dostlarının, öğrencilerinin hayatlarına, az ya da çok bir sebeple girmiş "derviş ruhlu" Halil Dikmen'i ben maalesef şahsen tanıyamadım. Örnek bir şahsiyet olan Halil Dikmen'i bu çalışma ile saygıyla yâd ediyorum.

Ahmet Kutsi Tecer'in ifadesiyle: "Bir Halil Dikmen'imiz vardı..."